Eeva Korolainen 13.10.2021

Valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Valtiovarainvaliokunnan verojaoston kokous 14.10.2021

U 57/2021 vp Valtioneuvoston kirjelmä eduskunnalle komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi hiilirajamekanismista

Metsäteollisuus ry toteaa EU:lle ehdotetusta hiilirajamekanismista (CBAM) omaaloitteisesti seuraavaa:

- Hiilirajamekanismi voi lisätä hiilivuodon riskiä EU:sta erityisesti, jos vienti ja sen mahdollisuudet pärjätä EU:n ulkopuolisilla markkinoilla jätetään huomiotta.
- Sähkön kuuluminen hiilirajamekanismin soveltamisalaan voi vaikuttaa kielteisesti kaikkiin sähkönkäyttäjiin, myös energiaintensiiviseen teollisuuteen, jonka kansainvälistä kilpailukykyä sähkön hinnannousu edelleen heikentäisi.
- Yksipuolisten toimien sijaan tarvitaan globaaleja päästövähennysratkaisuja sekä ilmasto- ja ympäristömyönteisten tuotteiden ja teknologioiden levittämistä maailmalle.

Valmistelun edetessä toimitamme mielellämme asiassa täydentävän lausunnon ja tulemme kuultavaksi.

Taustaa

EU-toimielimissä on parhaillaan käsittelyssä useita komission esityksiä. Metsäteollisuus energiaintensiivisenä, runsaasti luonnonvaroja jalostavana, raaka-aineita ja tuotteita kuljettavana sekä kansainvälisessä kilpailussa toimivana alana altistuu laajasti EU-esitysten sisältämälle säätelylle.

Metsäteollisuus on Suomessa jo pitkälle irtautunut fossiilisista polttoaineista ja on Suomen merkittävin uusiutuvan energian tuottaja. Alan ilmastotiekartasta on nähtävissä, että tehtaamme voivat olla lähes fossiilivapaita vuonna 2035, mikäli toimintaympäristö tukee ilmastomyönteisiä investointeja. Samaan aikaan alan tuotteista voidaan saada yhä suuremmat ilmastohyödyt sekä jatkaa metsävarojen kasvattamista. Alalla on siten suuri merkitys ilmastotavoitteille sekä talouden ja työllisyyden vahvistamiselle.

Metsäteollisuus kannattaa Suomen kantaa, jonka mukaan keskeinen edellytys hiilirajamekanismin käyttöönotolle on se, että mekanismi ehkäisee hiilivuotoa paremmin ja tuottaa enemmän muita hyötyjä kuin nykyiset hiilivuotoa ehkäisevät toimet.

EU:n hiilirajamekanismiin keinona ehkäistä hiilivuotoa EU:sta ja vähentää päästöjä EU:n ulkopuolella on suhtauduttava varauksella

Hiilirajamekanismi merkitsisi päästöihin perustuvaa lisämaksua tietyille EU:hun tuotaville tuotteille. EU:n rajalla perittävä tuonnin lisämaksu ei ulotu EU:n ulkopuolelle eikä ehdotus tarjoa kilpailuedellytysten tasoitusta EU:sta lähtevälle viennille. EU:n ilmastosääntelyn piirissä oleva EU-tuotanto kuitenkin kilpailee markkinaosuuksista EU:n

ulkopuolella. Jos EU-tuotanto menettää nykyisiä hiilivuotosuojia, se voi korvautua muiden maiden tuotteilla.

Nykyiset maksuttomat päästöoikeudet tasapuolistavat EU:n ja muiden maiden tuottajien toimintaedellytyksiä sekä EU:n sisämarkkinoilla että EU:n ulkopuolella. Tuonnin lisämaksuun siirtymisestä voi seurata EU-tuotannon ja viennin vähenemistä sekä samalla EU:n ulkopuolisten päästöjen kasvua.

Sähkön kohdalla on huomioitava toimitusvarmuuden merkitys sähkön saatavuudessa sekä taloudellinen merkitys sähkön hinnan nousuna

U-kirjelmän sisältämän arvion mukaan hiilirajamekanismi tekisi sähköntuonnin Venäjältä todennäköisesti kannattamattomaksi, mikä edelleen nostaisi sähkön hintaa Suomessa suuruusluokaltaan 5 euroa megawattitunnilta. Tällainen vaikutus heikentäisi Suomen energiaintensiivisen teollisuuden asemaa eikä edistäisi sen tasapuolisia toimintaedellytyksiä kansainvälisessä kilpailussa. Vaikutus voisi toimia hiilirajamekanismin tavoitteena olevaa hiilivuodon ehkäisyä vastaan. Sähkö eroaa muista hiilirajamekanismin soveltamisalaan esitetyistä tuotteista, mikä perustelee kriittisempää suhtautumista sähkön mukanaoloon.

Päästövähennyksiin on pyrittävä globaalein ratkaisuin ja mahdollisuuksia hyödyntäen

Hiilirajamekanismin vaikutukset riippuvat käytännön toimeenpanon lisäksi muiden maiden reaktioista. Metsäteollisuuden tuotteita ei ole ensivaiheessa ehdotettu hiilirajamekanismin soveltamisalaan, mutta kauppa- ja investointikumppaneiden reaktiot voivat kohdistua myös metsäteollisuuteen, jonka viennin arvosta yli puolet meni vuonna 2020 EU:n ulkopuolelle. Hiilirajamekanismin taloudellisten kokonaisvaikutusten arvioinnissa tulisi huomioida myös mahdollinen kaupan ja liiketoiminnan vaikeutuminen.

Yksipuolisten toimien sijaan EU:n tulee panostaa globaaleihin päästövähennysratkaisuihin ja helpottaa ns. vihreiden tuotteiden ja teknologioiden tarjoamien ilmastohyötyjen levittämistä. VTT:n selvityksen (2020) mukaan Suomessa puusta valmistettujen tuotteiden globaali ilmastohyöty on yli 16 miljoonaa hiilidioksiditonnia vuodessa. Tämä hyöty toteutuu ainoastaan tuotteiden päästessä maailman markkinoille.